

M. Assumpció Vilà i Planas

RESOLUCIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA RELATIVA A SERVEIS SOCIALS

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 17 de maig de 2021, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat pels requisits d'accés al Fons extraordinari per a l'atorgament de prestacions econòmiques d'urgència social a les famílies de Barcelona amb infants o adolescents menors de 16 anys.

Exposa que és la responsable d'una família monoparental que rep una renda garantida de ciutadania (RGC), i cada any els atorgaven la targeta vinculada al Fons extraordinari, fet que constituïa una ajuda molt important. A més, amb la RGC no arribaven als llindars econòmics que l'Ajuntament de Barcelona establiria com a límit per poder accedir a l'ajut.

L'any 2020, no es va fer la convocatòria per a famílies amb fills fins a 16 anys, sinó que es va fer una convocatòria de Fons extraordinari d'urgència social per a famílies afectades per la situació de la Covid-19, a la qual els beneficiaris de la RGC o ingrés mínim vital (IMV) no podien accedir.

Però el 2021, es convoca de nou el Fons extraordinari per a famílies amb infants i deixen fora les famílies que perceben la RGC, tot i que segueixen sense arribar als llindars establerts a la convocatòria.

Explica que amb aquests requisits es donen situacions com la descrita, i explica el cas d'una família veïna –cap de les dues arriba als límits establerts per la convocatòria– que, tot i disposar de 4.000 euros més l'any que la seva unitat familiar, podrà optar a l'ajut perquè els seus ingressos tenen un altre origen diferent de la RGC.

Considera que amb aquest requisit queden excloses moltes famílies i infants que haurien sigut els principals beneficiaris en les edicions anteriors.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient estudiant els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinats el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va valorar la conveniència de dirigir-se a l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) per tal de conèixer el tractament i les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 2 de juny de 2021 es va sol·licitar a l'organisme corresponent la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'objectiu 1.2 reduir fortament la incidència de la pobresa severa a Barcelona, especialment entre la població més jove, vetllant també perquè no afecti desproporcionadament determinats territoris.

Resposta dels òrgans afectats

En data 7 de juliol de 2021 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada en què s'exposa que en el moment de definició dels requisits, criteris i procediments per atorgar prestacions econòmiques d'urgència social a famílies amb infants i/o adolescents entre 0 i 16 anys, de la ciutat de Barcelona, en situació de vulnerabilitat, es va considerar que les famílies que estan rebent actualment la RGC o l'IMV ja cobreixen les seves necessitats bàsiques de subsistència, objecte de la prestació.

Amb tot, i atès que en alguns casos l'import que reben per la RGC o l'IMV és inferior al que els pertocaria pel que fa al Fons d'infància 0-16, en el cas que compleixin la resta de requisits i el tinguessin aprovat, s'estudiarà sol·licitud per sol·licitud i, en el cas que així es consideri, es donaria a la família ajuts d'emergència individualitzats per la diferència de l'import.

CONSIDERACIONS

Com a consideració prèvia, des d'aquesta Sindicatura es vol manifestar que la informació facilitada en la resposta municipal és molt genèrica, fet que no s'adiu amb el deure de col·laboració amb la Sindicatura, establert a la base III del Reglament de la Síndica de Greuges de Barcelona (aprovat pel Plenari del Consell Municipal de 21 de març de 2003) ni amb els principis d'actuació d'una bona Administració.

Per aquest motiu, es recorda a l'IMSS l'obligació dels òrgans municipals, d'acord amb el que estableix el Reglament de funcionament de la Síndica de Greuges de Barcelona, d'aportar dades, expedients i, en general, tota la documentació necessària perquè pugui dur a terme les seves actuacions de supervisió.

1. Sobre els criteris i requisits de les persones beneficiàries del fons d'emergència social

Des de la Sindicatura es té ben present, en les resolucions que fan referència a les prestacions econòmiques d'urgència social a les famílies de Barcelona amb infants i/o adolescents menors de 16 anys, del caràcter no vinculant d'aquestes, així com del fet que la seva aprovació correspon a la discrecionalitat de l'Administració, atès que les competències en la generació i atorgament de prestacions econòmiques de caràcter periòdic i bàsic corresponen a altres administracions. Per tant, s'és conscient de la preocupació de l'Ajuntament de Barcelona, en els darrers anys, per la situació de la infància i l'adolescència i el seu compromís per reduir les desigualtats i la pobresa en aquest grup d'edat.

Això no obstant, cal recordar que les administracions públiques desenvolupen les seves polítiques públiques a partir d'uns objectius prèviament definits, per a l'establiment dels quals ha estat necessari fer una definició inicial dels problemes existents sobre els quals es vol intervenir.

En el cas de la convocatòria per a prestacions econòmiques d'urgència social a famílies amb infants i/o adolescents entre 0 i 16 anys, de la ciutat de Barcelona, en situació de vulnerabilitat, s'estableix que la finalitat del fons és: "pal·liar la situació de vulnerabilitat de les famílies amb infants i/o adolescents entre 0 i 16 anys, amb situació de necessitat, amb l'objectiu que la situació econòmica de la unitat familiar permeti que puguin cobrir les necessitats bàsiques de subsistència".

L'aprovació d'un fons extraordinari per a l'atorgament d'aquestes prestacions econòmiques, així com la definició de la finalitat, s'ajusta plenament al que preveu la

M. Assumpció Vilà i Planas

Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides, a l'article 27, quan es refereix al reconeixement dels infants a un nivell de vida adequat, per a la qual cosa cal assegurar les condicions de vida necessàries. En aquesta línia, la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, estableix, a l'article 15, que els poders públics han d'adoptar amb caràcter urgent les mesures necessàries per evitar que el contingut essencial dels drets dels infants i els adolescents resti afectat per la manca de recursos adaptats a les seves necessitats.

No obstant això, tal com assenyala la promotora de la queixa, en els requisits establerts a la convocatòria de les prestacions econòmiques d'urgència social a famílies amb infants i/o adolescents entre 0 i 16 anys, s'observen algunes incoherències.

Així, es constata que al punt 4 de la convocatòria "**Persones beneficiàries i requisits**", al subpunt i) s'estableix que no hi poden accedir els beneficiaris de la RGC o de l'IMV, mentre que al subpunt j) s'estableixen uns llindars econòmics. Si es pren com a referència **dues persones**, el llindar per optar a les prestacions econòmiques d'urgència social a famílies amb infants i/o adolescents entre 0 i 16 anys, està establert als 11.951,60 euros anuals. La quantia mensual que reben també dues persones, un adult i un infant, en el cas de l'IMV (amb la quantitat ja actualitzada per al 2021) és de 714,29 euros mensuals, cosa que en termes anuals no arriba als 11.951,60 euros anuals, establerts com a llindar en la prestació municipal. En el cas de la RGC, la prestació per a dues persones suposa mensualment 996 euros (en els quals està inclòs el complement d'inserció que no tothom percep). A més, ser beneficiari de la RGC en el moment de sol·licitar l'ajut municipal no significa haver rebut durant un any aquella prestació, a banda que es poden donar altres casuístiques per les quals no es rebí la prestació completa.

Per tant, **el fet que no puguin percebre l'ajut municipal les famílies beneficiàries de la RGC o l'IMV entra en contradicció amb els llindars econòmics establerts** per a aquest ajut, atès que és perfectament factible que es puguin estar rebent la prestació autonòmica o estatal, i no arribar als llindars econòmics establerts per accedir a l'ajut municipal.

Aquesta contradicció posa de manifest que no s'està tractant tota la ciutadania amb les mateixes condicions d'igualtat que queden recollides tant a l'article 9.2 de la Constitució espanyola, com a l'article 4.2 de l'Estatut d'Autonomia, quan defineix que els poders públics de Catalunya han de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individual siguin reals i efectives. Així doncs, tenint en compte que la igualtat substantiva és un dels elements que defineixen la noció de ciutadania, és necessari que es corregeixi aquesta incoherència en futures convocatòries i que s'habilitin els mecanismes oportuns, per tal que aquesta no afecti els drets de cap infant de la ciutat de Barcelona durant l'any 2021.

Aquesta incoherència existent a la convocatòria resulta particularment greu quan es justifica, a l'informe municipal, afirmant que es considera que les famílies perceptores de la RGC o de l'IMV cobreixen les seves necessitats de subsistència, quan l'IMSS disposa de dades suficients per poder explicar una realitat ben diferent. A més, un òrgan com l'IMSS disposa de mecanismes per realitzar una anàlisi més rigorosa de les circumstàncies, incorporant indicadors reconeguts –com per exemple, l'ARPE (At Risk on Poverty and/or Exclusion)– per tal d'establir criteris d'atorgament d'ajuts.

L'establiment d'indicadors i l'avaluació abans, durant i en finalitzar cada convocatòria d'ajuts per a famílies amb infants de 0 a 16 anys, haurien de desenvolupar-se de forma molt curosa i els seus resultats haurien de ser públics, amb vista a la planificació, avaluació, eficiència, eficàcia i transparència, principis amb els quals ha d'actuar l'Administració pública, d'acord amb l'article 3 de la Llei 40/2015, de règim jurídic del sector públic.

2. Sobre el cas concret

Atenent que a l'informe municipal exposa que s'estudiaran les sol·licituds en què es doni la situació de disposar d'ingressos inferiors als llindars establerts, tot i percebre la RGC o l'IMV, la síndica recomana a l'IMSS que sigui revisat l'expedient de la promotora de la queixa, així com els d'altres famílies que hagin pogut veure's afectades pel particular establiment de requisits, a l'efecte de garantir el tracte igualitari entre tots els sol·licitants, per tal d'avançar en el compliment de l'objectiu de desenvolupament sostenible (ODS) 1, que persegueix posar fi a la pobresa.

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula aquesta institució, aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de l'IMSS ha de millorar en eficàcia.

En conseqüència, emeto la següent decisió:

- **Recordar a l'IMSS** que ha de col·laborar amb la Sindicatura aportant informació suficient quan rebí sol·licituds d'informació des d'aquesta institució.
- **Recordar a l'IMSS** que, en l'establiment de criteris, ha de vetllar pel tracte igualitari a tota la ciutadania.
- **Recordar a l'IMSS** que, per a l'establiment de criteris i en el procés d'avaluació, ha d'actuar des del rigor, amb la utilització d'indicadors reconeguts.
- **Recomanar a l'IMSS** que revisi l'expedient de la promotora de la queixa, així com els de totes aquelles famílies que es puguin trobar en situacions similars.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 9 d'agost de 2021

APROVACIÓ DE LA RECOMANACIÓ PER PART DE L'IMSS

Al setembre del mateix any 2021, l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) respon a la Sindicatura de Greuges de Barcelona i informa que acceptarà i aplicarà la recomanació 4 de la resolució de la síndica (revisar l'expedient de la promotora de la queixa, així com els de les famílies que es trobin en situacions similars) en la pròxima convocatòria.

L'IMSS comunica que han modificat les Bases de la convocatòria eliminant la incompatibilitat de les prestacions del Fons 0-16 amb la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) i l'Ingrés Mínim Vital (IMV), tal com es demanava des de la Sindicatura de Greuges de Barcelona.